

Alkohol & Samfunds strategi 2016-2025

Baggrund

I Danmark drikker vi ofte og meget, og beruselse har en fremtrædende plads i det sociale fællesskab. Danskernes alkoholforbrug medfører en række fysiske og psykiske skader. Det skyldes især, at rigtig mange drikker mere end genstandsgrænserne, eller 5 eller flere genstande ved samme lejlighed, som også er en risikofaktor for skadelige virkninger af alkohol. Desuden er den passive druk – alkohol skader ikke kun den der drikker, men også den drikkes omgivelser – pårørende og samfundet som helhed.

1. En våd alkoholkultur

Hver indbygger over 15 år købte i 2014 i gennemsnit 9,5 liter ren alkohol Danmark svarende til ca. 1,7 genstande om dagen. Hertil skal lægges grænsehandel, som i gennemsnit er af en størrelsesorden på ca. 1½-2 liter ren alkohol pr. år eller hvad der svarer til yderlige 0,3-0,4 genstande om dagen. Alkoholforbruget per indbygger på 15 år og derover udgjorde således i gennemsnit 11-11,5 liter ren alkohol – svarende til alle på 15 år drikker mere end 2 genstande hver eneste dag.

Forbruget er dog ikke jævnt fordelt:

- 20 % af alle voksne – dobbelt så mange mænd som kvinder - svarende til i alt flere end 860.000 personer, drikker mere end Sundhedsstyrelsens højrisikogrænser (14 genstande for kvinder og 21 genstande for mænd om ugen) for et skadeligt alkoholforbrug¹.
- 3 % af alle voksne danskere, svarende til mere end 140.000 danskere, er afhængige af alkohol¹.
- 30 % af danskerne (særligt 16-34-årige), svarende til godt 1.250.000 personer, rusdrikker jævnligt, det vil sige drikker jævnligt 5 eller flere genstande ved samme lejlighed².

2. Alkoholkulturen skader

Alkohol er et organisk opløsningsmiddel, der relaterer sig til omkring 200 sygdomme – foruden ulykker og sociale skader. Jo mere man drikker, desto større er risikoen for negative konsekvenser for både en selv og ens omgivelser.

Vores høje alkoholforbrug medfører blandt andet:

- 122.000 børn og unge vokser op i familier med alkoholproblemer³.
- 131.264 alkoholrelaterede kontakter til sygehusene³.
- Mindst 2.900 danskere dør hvert år som følge af alkohol.⁴
- De samfundsmæssige omkostninger som følge af danskernes våde alkoholkultur anslås til som minimum at være 13 mia. kr. om året⁵.

¹ Tallene er fra de regionale sundhedsprofiler og korrigeret for der relativt flere, der drikker meget blandt de, der ikke har besvaret spørgeskemaundersøgelsen. Korrektionen giver de mest virkelighedsnære estimater. Kilde: Hansen ABG, Hvidtfeldt UA, Grønæk M, Becker U, Nielsen AS, Tolstrup JS. The number of persons with alcohol problems in the Danish population. Scandinavian Journal of Public Health, 2011; 39: 128-136.

² Tallene er ikke korrigerede tal fra Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2013 © Sundhedsstyrelsen 2014.

³ Beregningen er fra 2008 og gengives i Alkoholstatistik 2015. Nationale data. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut, 2015

⁴ Oplysningen er fra 2013 og bringes i fra Alkoholstatistik 2015. Nationale data. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut, 2015

⁵ Kjellberg J, Poulsen CA. Samfundsmæssige omkostninger forbundet med alkoholoverforbrug. KORA 2014

3. Alkohol er en samfundssag

Mange parter har indflydelse på alkoholkulturen og spiller en rolle ift. at forandre den. Den våde alkoholkultur og dens negative konsekvenser er resultatet af et samspil mellem borgere, civilsamfund, politikere, myndigheder og en indflydelsesrig alkoholindustri – og kulturen danner rammen for den enkeltes alkoholvaner. Det er derfor afgørende at samarbejde bredt om at forandre alkoholkulturen – nationalt som internationalt.

Alkohol & Samfund arbejder for et Danmark uden alkoholskader

1. Vision

Alkohol & Samfund har en vision om et Danmark uden alkoholskader.

2. Mission

Alkohol & Samfund vil forandre alkoholkulturen.

- Færre skal udvikle alkoholrelaterede skader.
- Flere med alkoholproblemer skal tidligere tilbydes og modtage kvalificeret hjælp.

3. Mærkesag

Alkohol & Samfund ser det som afgørende, at aktører på alkoholområdet arbejder sammen og i samme retning. Derfor har Alkohol & Samfund som mærkesag at arbejde for en national handleplan på alkoholområdet, som kan fungere som fælles styringsværktøj.

4. Nationale mål⁶

Alkohol & Samfund anbefaler, at Danmarks kommende nationale handleplan på alkoholområdet sigter efter at indfri følgende mål:

- **Det gennemsnitlige alkoholforbrug skal sættes ned**
Alkoholforbruget – her monitoreret og målsat i form af det gennemsnitlige indenlandske salg af alkohol målt i liter ren alkohol per indbygger på 15 år og derover – skal inden år 2025 reduceres med 30 % fra i gennemsnit 9,5⁷ liter i 2014 til højst 6,6 liter ren alkohol.
- **Færre skal drikke mere end højrisikogrænsen**
Andelen, der drikker mere end 14 genstande pr. uge for kvinder og 21 genstande per uge for mænd skal reduceres med mindst 30 % inden 2025. Det vil sige en reduktion fra 8,5 % i 2013 til højst 5,9 %, som drikker over højrisikogrænsen.
- **Børn skal ikke drikke alkohol**
Andelen af 15-årige, der har været fulde skal reduceres med mindst 50 % inden 2025. Det endegyldige mål er, at der i 2030 ikke vil være nogen børn, som har erfaring med beruselse. Tal fra 2013 viser, at 37,6 % af de 15-årige piger har været fulde mindst to gange. Dette skal reduceres til højst 18,8 % inden 2025. Blandt 15-årige drenge har 41,1% været fulde mindst to gange. Dette skal reduceres til højst 20,7 %.

⁶ Med undtagelse af "forbruget", se note 7, tager alle de nævnte måltal udgangspunkt i tal fra Alkoholstatistik 2015. Nationale data. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut, 2015 - fordi disse tal er reproducerbare og bliver opdateret jævnlige.

⁷ Iflg. Danmarks Statistik (DS) blev der i gennemsnit i 2014 solgt 9,5 l ren alkohol per dansker på 15 år og derover. DS opdaterer årligt oplysningerne om alkoholsalget. DS beregnede sidste gang forbruget i 2010, hvor det blev anslået til 11,3 l ren alkohol per dansker på 15 år og derover.

- **Flere personer med alkoholproblemer skal i alkoholbehandling**

Inden 2025 skal antallet af personer, som modtager hjælp gennem den offentlige alkoholbehandling, øges med mindst 50 %. Det vil sige en vækst fra 15.400 personer der modtog hjælp gennem den offentligt finansierede alkoholbehandling i 2013 til 23.100 personer om året inden udgangen af 2025.

- **Færre skal dø af alkohol**

Den alkoholrelaterede overdødelighed på knap 2900 dødsfald i år 2013 skal inden 2025 reduceres med mindst 30 %, så alkohol maksimalt forårsager 2.000 dødsfald om året.

5. Alkohol & Samfunds strategiske mål

Alkohol & Samfund vil bidrage til udviklingen på alkoholområdet og realiseringen af de foreslåede mål for en national handleplan ved at:

- **Forandre alkoholkulturen**

- Sætte alkoholkulturens negative konsekvenser på dagsordenen.
- Arbejde for at alle informeres korrekt, nuanceret og uvildigt om alkohols skadelige indflydelse på sundhed, familie, job og samfund.
- Bekæmpe stigmatisering af mennesker med alkoholproblemer.
- Gøre op med tabuer omkring alkohol
 - Det skal være naturligt og uproblematisk at tale om alkoholproblemer.
 - Det skal være socialt acceptabelt at sige nej tak til alkohol.

- **Afskaffe forbrugsfremmende tiltag**

- Indførelse af reklameforbud og snævre restriktioner for markedsføring af alkohol.
- Øget beskatning gennem fx fastsættelse en minimumspris på 10 kr. for en mængde alkohol svarende til en genstand.
- Indførelse af licensordning for salg af alkohol.
- Forbud mod kvantumrabat.

- **Beskytte børn og unge**

- Arbejde for at børn vokser op i omgivelser, der ikke er belastet af alkohol.
- Etableringen af en 18-års aldersgrænse for al salg af alkohol.
- Arbejde for at beskytte alle, særligt børn og unge, mod drikkepres.

- **Arbejde for rettidig og kvalificeret hjælp**

- Arbejde for at alle informeres korrekt og uvildigt om muligheder for at få hjælp.
- Arbejde for at alle, der har problemer med alkohol, bliver opdaget, hjulpet og får tilbudt gratis offentlig hjælp rettidigt.

- **Påvirke de strukturelle rammer**

- Skabe opmærksomhed og dokumentation om anvendelse og effekt af eksisterende lovgivning.
- Indsamle og formidle viden til brug i lovgivningsarbejde.

- **Fremme udbredelse af videnskabeligt dokumenterede og effektive metoder inden for forebyggelse og behandling**

- Formidle viden og medvirke til, at forskning og viden om alkohol er let tilgængeligt.

- Fremme anvendelsen af minimumspriser, reducere tilgængeligheden af alkohol og begrænse markedsføringen.
- **Samle fagpersoner og andre centrale aktører omkring en national handleplan**
 - Arbejde for at samle relevante organisationer og institutioner om at kvalificere og holde fast i de gode initiativer på alkoholområdet.

6. Målgrupper

Alkohol er en samfundssag, og derfor retter Alkohol & Samfund sine aktiviteter mod fx borgere, fagpersoner, beslutningstagere, medier, myndigheder og organisation.

7. Roller

Alkohol & Samfunds rolle på alkoholscenen afhænger af indsats, situation og udfordring og kan overordnet have karakter som fx initiativtager, debattør, rådgiver, videns formidler, samarbejdspartner eller vagthund.